

מבחן מסכם בלשון – כיתה ח' • רמה גבוהה – מחווון

משך המבחן: 90 דקות • סך הכול 100 נקודות • קראו את המאמר פעמיים לפני שתענו.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א: הבנת הנקרא	40	
חלק ב: ידע לשוני	35	
חלק ג: הבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א: הבנת הנקרא (40 נק')

1 איתור מידע: בחרו את התשובה הנכונה. (6 נק')

- א. לפי מה שכתוב בשורות 6–9, מה קורה לאוזן ולמוח בזמן השינה?
- הם אינם קולטים דבר
 - הם ממשיכים לקלוט רעשים ולהגיב אליהם
 - האוזן נסגרת והמוח נח
 - רק רעש חזק מאוד נקלט
- ב. איזה צעד שאינו עולה כמעט כסף מוזכר בשורות 31–34?
- שתילת עצים
 - תכנון מחדש של התנועה
 - דקה של שקט בתחילת השיעור
 - בניית פינות שקט
- ג. לפי מה שכתוב בשורות 20–25, לאילו מקומות מציע הכותב לקבוע «אזורי שקט»?
- לשווקים ולמרכזי קניות
 - לבתי ספר, לבתי חולים ולגנים ציבוריים
 - לכל העיר
 - לכבישים ראשיים

2 מבנה: עמדת הכותב מופיעה במפורש רק בשורות 20–25. מה הוא עושה בשורות 1–19, ומדוע לדעתכם בחר בסדר הזה? (6 נק')

תשובה אפשרית: בשורות 1–19 הכותב מציג את הבעיה: מעורר מודעות לרעש (1), מביא הוכחות לנזק לבריאות (בשורות 6–9) וללמידה (בשורות 10–19) (2). הסדר בונה הצדקה לפני הטענה, כך שכשהיא מופיעה היא נראית כמסקנה הגיונית ומתבקשת (מילת הקישור «לכן») (3).

3 פרשנות: בשורות 15-19 כתוב שהרעש «יוצר אי־שוויון בין תלמידים». הסבירו את הטענה הזאת במילים שלכם, ואיך הדוגמה של שני התלמידים מחזקת אותה. (6 נק')

תשובה אפשרית: אי־שוויון: תלמידים בעלי יכולת זהה מגיעים להישגים שונים בגלל תנאי הסביבה ולא בגלל כישרונם (3). הדוגמה מציגה שני תלמידים מוכשרים באותה מידה, שרק אחד מהם לומד ברעש ולכן מתקשה ומתעייף – ההבדל נובע רק מן הרעש (3).

4 פרשנות: מה פירוש המשפט «להכיר בשקט בזכות, ולא כמותרות» (בשורות 20-25)? מה ההבדל בין שתי המילים, ולמה ההבחנה חשובה לכותב? (4 נק')

תשובה אפשרית: מותרות – דבר נחמד אבל לא הכרחי; זכות – דבר שמגיע לכל אדם ושצריך להגן עליו (2). אם השקט הוא זכות, יש לרשויות ולבתי הספר חובה לפעול כדי לשמור עליו, וזו בדיוק דרישת הכותב (2).

5 אוצר מילים בהקשר. (4 נק')

א. «כביש סואן» (בשורות 10-14) – «סואן» פירושו:

○ שקט ונטוש ● **רועש ועמוס תנועה** ○ חדש ○ צר

ב. «לרעש יש מחיר, רק שהוא סמוי» (בשורות 31-34) – «סמוי» (בשורות 31-34) פירושו:

○ גבוה מאוד ● **נסתר, שלא רואים אותו מיד** ○ קבוע ○ מוגזם

6 השלימו את הטבלה לפי מה שכתוב בשורות 26-34. (8 נק')

בשורות 30-26		בשורות 31-34
טענת הנגד	העיר תוססת מטבעה, ומי שרוצה שקט שיגור בכפר	הפתרונות יקרים מדי
ההפרכה	יש הבדל בין רחוב חי לרעש שאינו פוסק; המטרה היא לאפשר בחירה, לא להשתיק את העיר	גם לרעש יש מחיר סמוי (שינה, הישגים, רופאים), וחלק מן הצעדים כמעט אינם עולים כסף

7 הערכה: בשורות 26-30 הכותב מודה («אכן...») שחלק מטענת הנגד נכון. האם ההודאה הזאת מחלישה את הטיעון שלו או מחזקת אותו? נמקו, והביאו נימוק נוסף משלכם בעד עמדת הכותב או נגדה. (6 נק')

תשובה אפשרית: עמדה מנומקת (1); הסבר: ההודאה מחזקת את אמינות הכותב – הוא נראה הוגן, מבין את הצד השני ומצמצם את דרישתו לדבר סביר (או נימוק מבוסס לעמדה ההפוכה) (3); נימוק נוסף רלוונטי ומוסבר (2).

חלק ב: ידע לשוני (35 נק')

1 השלימו שורש ובניין לפעלים מן הטקסט. (8 נק')

פועל	שורש	בניין
מזמזם	ז-מ-ז	פיעל
נערכו	ע-ר-כ	נפעל
התרגלנו	ר-ג-ל	התפעל
להשתיק	ש-ת-ק	הפעיל

2 המירו לסביל, באותו זמן. כתבו רק את הפועל. (6 נק')

- א. העירייה תקבע אזורי שקט. – אזורי שקט **ייקבעו** על ידי העירייה.
- ב. המורים ריפדו את רגלי הכיסאות. – רגלי הכיסאות **רופדו** על ידי המורים.
- ג. המנהלת הקדישה דקה לשקט. – דקה **הוקדשה** לשקט על ידי המנהלת.

3 המירו את המשפטים הסבילים לפעילים, והסבירו מה השתנה בהדגשה. (7 נק')

משפט סביל	משפט פעיל	מה עבר למרכז?
העצים נשתלו על ידי התלמידים.	התלמידים שתלו את העצים .	מי שעשה : התלמידים
הכללים נאכפו על ידי פקחי העירייה.	פקחי העירייה אכפו את הכללים .	מי שאחראי : הפקחים

4 כל משפט מכיל טעות בהתאם. כתבו את הנשוא הנכון. (8 נק')

- א. בשנה שעברה נערך בעיר שלושה מחקרים על רעש. – **נערכו**
- ב. ועדת התושבים החליטו לפנות לעירייה. – **החליטה**
- ג. בפינת השקט הונח כריות וספרים. – **הונחו**
- ד. צוות המורים והתלמידים יצאה לסיור. – **יצא**

5 כתבו את המספר הסודר במילים, בהתאם לשם העצם. (6 נק')

- א. זו הפעם **השנייה** שהבעיה עולה בישיבה. (2)
- ב. הדקה **הראשונה** של השיעור מוקדשת לשקט. (1)
- ג. השאלה **החמש עשרה** במבחן הייתה קשה במיוחד. (15)

חלק ג: הבעה בכתב (25 נק')

1 כתבו מכתב רשמי (כ־250 מילים) לראש העירייה, ובו בקשה לקבוע «אזור שקט» סביב בית הספר שלכם. הקפידו על: כל רכיבי המכתב הרשמי (מקום ותאריך, לכבוד, הנדון, פנייה, סיום וחתימה); טענה ובקשה ברורות; שני נימוקים לפחות, עם הסבר והוכחה – אפשר להיעזר בטקסט «הזכות לשקט»; טענת נגד והפרכה; הצעה מעשית אחת לפחות; לשון רשמית ומנומסת, מילות קישור, כתיב ופיסוק. (25 נק')

תשובה אפשרית: מחוון: רכיבי מכתב רשמי (3); טענה ובקשה ברורות (3); שני נימוקים לפחות עם הסבר והוכחה, שילוב מידע מן הטקסט במילים שלנו (6); טענת נגד והפרכה (4); הצעה מעשית (2); משלב רשמי ומילות קישור (3); לשון, התאם, כתיב ופיסוק (4).